І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ВЕРЕСНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 8, 1961 No. 170. VOL. LXVIII.

ЗДА СКРІПЛЮЮТЬ ОБОРОННУ ГОТОВІСТЬ ПРИСПІШУЮЧИ ВИШКІЛ 148,000 РЕЗЕРВІСТІВ

МЕКНАМАРА ЗБІЛЬШУЄ СТАН АРМІЇ ДО 1,008,000 ВОЯКІВ

Вашингтон. — Департамент оборони 6-го вересня наказав приспішити бойовий вишкіл членів резервових з'єднань, щоб вони якнайскорше були готові до виконування своїх бойових завдань. Між частинами, які дістали цей наказ, є між іншими з'єднаннями і 4 армійські дивізії Крайової Гвардії: 26 із Массачусетсу, 28 піхотна дивізія з Пенсилвенії, 32 із Висконсину і 49 панцерна дивізія з Тексасу. Ці дивізії та 475 менших з'єднань армії і Крайової Гвардії є визнані командою армії за такі, що на випадок потреби мають як перші виїхати на поле бою. Ці дивізії, згідно з новим наказом, мають збільшити час вишколу своїх вояків. Інші з'єднання мусять також приспішити час вишколу. Всі ці з'єднання є на списку тих, що їх можна покликати до активної служби. Але це не значить, що вони вже є в стані поготівля, бо вони ще не мають реченця, до якого мали б бути готові зі своїм вишколом. Два тижні тому департамент оборони заалярмував був 75.000 резервістів, що вони мають бути в стані поготівля, бо до 1-го жовтня їх можуть покликати до активної служби. Пентагон покликає резервістів згідно з тими повновластями, які дістав президент Кеннеді від Конгресу. Конгрес дав повновласті на покликання 250.000 резервістів без проголошення стану національної загрози. Оголосивши стан загрози, Президент міг би покликати до активної служби один мільйон резервістів. Секретар армії Елвіс Дж. Стар заявив, що, можливо, треба буде збільшити до повного стану Сьому армію та інші американські з'єднання, які стоять в Европі як частина збройних сил НАТО.

Крім покликування резервових частин до активної служби та наказу про вишкіл цих резерв, щоб на випадок потреби могли відійти на поле бою, департамент оборони збільшує числовий стан армії. І так секретар оборони Роберт МекНамара змінив свою думку і погоджується тепер збільшити чисельний стан армії до 1.008,000 вояків, і то в можливо найкоротшому часі. Давніше він думав, що не треба збільшувати армії на заплянованих ген. Максвеллом Тейлором на 133,000 вояків, і гадав, покищо, з того числа „заморозити" 40.000 вояків. Та тепер МекНамара погодився з пляном секретаря армії Елвіса Дж. Стара і підсекретаря Ст. Ейлеса, бо вони „з успіхом його переконали", що армію треба таки збільшити на 133.000 вояків, щоб вона, в можливо найближчому часі, виносила — 1.008.000 вояків. Зміна поглядів в секретаря оборони стала внаслідок совєтської загрози Берлінові і відновлення в СССР пробних атомових експльозій. Деякі бойові дивізії від'їдуть до Европи, коли б ситуація в Німеччині погіршилася. Армія щомісячно покликуватиме по 25.000 рекрутів аж до 1962-го року, коли її стан буде повний. Армія зможе продовжувати час військової служби воякам в активній службі на протяг 4-ох місяців.

Збільшення оборонних заходів, — поштовх до росту економіки

Ню Йорк. — Економічний дорадник Гановерського банку Маркус Надлер твердить, що збільшення оборонних заходів спричинить більший рух в продукції, збільшить число затруднених і особисті прибутки американців. Надлер видав окрему книжку під заголовком „Берлінський поштовх економіці", в якій твердить, що це пожвавлення є психологічного і практичного характеру. Психологічні наслідки є такі: збільшені федеральні видатки спричинять більший федеральний дефіцит, а це може викликати страх перед інфляцією. Люди зачнуть більше купувати, робити більше інвестиції, і це причиниться до росту економіки. Таким чином цей психологічний наслідок від збільшених оборонних заходів переміниться в дійсний вплив на ріст економіки, бо зросте продукція внаслідок цього, що збільшаться федеральні витрати, і зростуть витрати людей на закуп товарів, які є певніші, як гроші, що можуть втратити на вартості.

Експорт невійськових товарів збільшився на 7 відсотків

Вашингтон. — Статистичне бюро стверджує, що експорт невійськових товарів в місяці липні цього року збільшився на 7 відсотків в порівнянні з червнем ц. р. В червні вивезли із ЗДА цивільних товарів на суму $1,591.200.000, а в липні ц. р. на суму $1.707.200.-000. Від червня до липня збільшився також і вивіз військових товарів, яких в червні вивезли на суму $55.100.000, а в липні — $78.600.000. Під час перших сімох місяців ц. р. цивільний експорт становить $19.900.000.000 в річному відношенні, на 3 відсотки більше, як в тому самому часі в 1960-му році. Але статистика показує, що від червня до липня зменшився експорт деяких товарів: машин, авт, металів, всяких мінералів, харчових продуктів і напоїв.

В АМЕРИЦІ

● **Американське Товариство** Грудних Недуг рекомендує всім тим, які терпіли на якінебудь грудні недуги, негайно щепитися проти інфлюенци, яка має появитися цієї осени. Кілька днів тому Уряд Здоров'я у Вашингтоні закликав недужих на серце і вагітних матерів, щоб щепилися проти інфлюенци, яка цього року має прибрати розміри епідемії.

● **Під час вільних днів** у зв'язку з „Днем Праці" цього року згинуло 529 осіб у ЗДА. З того 380 осіб згинули в автових катастрофах, 22 особи в нещаснім випадку з човнами, 58 осіб втопилося і 69 від різних інших нещасливих випадків. — В 1951 році в автових катастрофах під час „Дня Праці" згинула була 461 особа, що є рекордом і досі. Рада Безпеки передбачала, що в автових катастрофах згине 420 осіб.

● **Відомий альпініст**, родом із Швайцарії, Норман Диренфут, який щойно вернувся з канадійської підбігунової експедиції, і який живе в Каліфорнії, заявив, що він вірить в існування так званої „снігової людини" в горах Гімаляях в Азії. Він вже був на 4-ох експедиціях в Гімаляях і в 1963-му році поїде знову на здобуття найвищої у світі гори Евересту — 29,028 стіп.

● **На сході ЗДА** під час „Дня Праці" панувала температура понад 90 ступнів гарячі, але в місцевості Аспен, Калорадо, від суботи почав падати сніг і його нападало було 7 цалів. Сніговія перервала була електричні проводи. Літній Фестиваль треба було перервати під голим небом і перенести до залі, де забракло світла внаслідок перервання електричних проводів.

МЕКНАМАРА ЗІЗНАВАВ В СПРАВІ ГЕН. ВОКЕРА

Представник сенатської комісії для справ збройних сил сенатор Стром Турмонд (перший зліва) вітає секретаря оборони Роберта С. МекНамару перед його зізнаннями в комісії. Посередині — сен. Прескотт Буш. Названа сенатська комісія переводила переслухання в справі закидів про здушування урядом антикомуністичних акцій і виступів, зокрема в справі покарання генерала Едвіна Вокера за його виступ проти різних провідних американських політиків і діячів й обвинувачування їх в симпатіях до комунізму. МекНамара заявив під час переслухання, що військові провідники не можуть використовувати своїх високих позицій для висловлювання своїх політичних поглядів.

ДРУГА СЕСІЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ ВІДБУДЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ В ДНЯХ 9-10 ВЕРЕСНЯ

Ню Йорк. — Заходом Наукової Ради Наукових Товариств ім. Шевченка та Наукового Товариства ім. Шевченка ЗДА відбудеться в Ню Йорку в суботу 9-го і в неділю 10-го вересня ц. р., друга сесія Світового Конґресу Української Вільної Науки. Відкриття Конґресу і перша пленарна конференція передбачені на суботу о год. 9-ій ранку в залі Філософі Голл Колумбійського Унiверситету при 116 вулиці і Бродвей у Ню Йорку і триватимуть до 1-ої години по полудні. Цього ж дня, в приміщеннях Українського Інституту в Америці, при 2 Іст 79-ій вулиці від години 3-ої до 8-ої вечора і в неділю від год. 11-ої до 12-ої вполудне будуть відбуватися засідання окремих комісій — філологічної, історичної та економічної, правничо-політичної і реґіональних досліджів, математично - фізичної, хемічної, біологічної і медично - лікарської. В рямцях цих засідань передбачені виступи понад 50 науковців і дослідників. На год. 12-у вполудне в неділю заплянована кінцева пленарна конференція. Під час пленарних засідань передбачені доповіді шістьох членів НТШ. На недільному пленарному засіданні заключну доповідь про підсумки праці обидвох сесій Світового Конґресу Української Вільної Науки виголосить проф. Василь Стецюк. Відкриття і закриття Конґресу довершить президент Головної Ради НТШ та голова НТШ у ЗДА проф. Роман Смаль-Стоцький.

Дженерал Моторс погодились на домагання робітників; не буде страйку

Дітройт. — 6-го вересня прийшло до заключення тимчасової умови про працю між Корпорацією Дженерал Моторс і Об'єднаними Автомобільними Робітниками і внаслідок цього не буде страйку в автомобільній промисловості, який мав початися 1-го вересня, зглядно 7-го вересня ц. р. Умови порозуміння в загальному такі самі, як в контракті робітників із корпорацією Амерікен Моторс, але Дженерал Моторс не погодився на те, щоб робітники брали участь в прибутках фірми. Покищо не є відомі подробиці нового контракту, але гадають, що робітники дістали збільшену заробітну платню на 6 центів від години праці, або на 2.5 відсотка дотеперішньої платні. Кожний зможе вибирати те збільшення, яке є для нього корисніше. Згідно з дотеперішнім контрактом автомобільні робітники дістають пересічно по $2.84 за годину праці. Договір заключено після цілонічних переговорів, на яких відчитано заклик Президента до обидвох сторін, щоб за всяку ціну старалися прийти до порозуміння і не допустити до страйку, коли така напружена є політична ситуація в світі. У фірмі Дженерал Моторс працюють 310.000 робітників; Голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер ґратулював робітникам за те, що виконали інструкції свого проводу і не покинули праці.

Що думають у Вашинґтоні про совєтські пробні експльозії

Вашинґтон. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" Тед Шулц зібрав інформації від урядових кол про те, чому то СССР так завзято відбуває пробні атомові експльозії. Численні спеціялісти з урядових кол гадають, що комуністи випробовують протиракетну оборону, це значить такі ракети, які могли б нищити американську далекосяжну ракетну зброю. Про таку ціль атомових експльозій у СССР мало б свідчити і те, що всі дотеперішні пробні експльозії були середньої величини. Совєти мають мати дальше заавансовану протиракетну зброю як ЗДА, і вони стараються її поліпшити. Вже давніше американські фахівці заявляли, що хто здобуде перевагу в протиракетній зброї, той матиме контролю в найближчій атомовій війні. Американці мають оборонні ракети „Ніке-Зевс", але вони є ще в дослідній стадії продукції. Але є і такі фахівці, які твердять, що СССР почав пробні експльозії з чисто політичних причин, бо цим способом хоче шантажувати вульний світ, як про це недавно заявляв президент Кеннеді. СССР хоче змусити ЗДА до переговорів і до уступок в користь комуністів. Дехто передбачає, що СССР випробовуватиме і ту велику бомбу, про яку згадував Хрущов, коли грозив Заходові знищенням.

● **Секретар внутрішніх справ** Стюарт Л. Юдолл заощадив державній скарбниці $130,000, бо затримав старі брошурки про федеральні парки з підписами свого попередника, недомагаючися, щоб друкувати нове їх видання, в якому була б зазначена зміна на пості секретаря внутрішніх справ.

Кеннеді, мабуть, відкине заклик невтралістів щодо зустрічі з Хрущовим

Вашинґтон. — Президент Кеннеді заявив, що він радо прийме в найближчий вівторок індонезійського президента Сукарна і президента муринської республіки Малі Модібо Кейту, що їх, закрита в минулий вівторок, Белградська конференція 25-х невтральних держав делеґувала, як своїх „мирових посередників". Названі два невтральні державні мужі мають переконувати Президента про конечність „негайно" стрінутись знову з Хрущовим задля закінчення теперішньої гострої міжнародної кризи. Однак, за твердженням преси, през. Кеннеді, державний секретар Дін Раск і інші члени американського уряду ставляться з найбільшим скептицизмом до доцільности і раціональности нової конференції „на вершинах", яка згори не мала б запевненого успіху. В теперішньому часі нема ніяких даних на можливість зговорення з Хрущовим, бо Хрущов вимагає капітуляції Заходу в питанні Берліну, а не договорення на базі компромісу. Обидві засадничі умови Хрущова — залеґалізування поділу Німеччини через визнання східньо - німецького режиму та перетворення Західнього Берліну у „вільне місто" без військової охорони збоку Заходу — для Заходу рішуче несприйнятливі. Не тільки Вашинґтон, але й Лондон і Париж — читаємо в газетних коментарях — стоять на становищі, що навіть невдачна конференція міністрів закордонних справ, а не то президентів і прем'єрів, більше пошкодить міжнародній ситуації, як поможе їй. До того, загальне прокомуністичне становище, що його невтральні лідери проявили в Белграді не ворожить успіху місії Сукарна, дармащо президент республіки Малі є дещо справедливіший.

Де Ґоль готов признати суверенність Альжиру над Сагарою

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль на великій пресовій конференції з минулого вівтірка заявив, що Франція може визнати суверенність Альжирської держави над Сагарою, якщо та Альжирська держава устійнить договором свою тісну співпрацю з Францією та запевнить можливість дальшого експлуатування сагарських природних багатств для спільного добра. Де Ґоль запевняв при тому, що на Сагарі нема альжирців та що сагарські араби напевне бажають собі тісної співпраці з французами. Де Ґоль зробив ту заяву у зв'язку з становищем альжирських націоналістів, які поставили за передумову будь-яких дальших переговорів з Францією про закінчення шестирічної війни в Альжирі — визнання Францією державної неподільности Альжиру й Сагари. Де Ґоль закинув туніському президентові Габібові Бурґібі, що той в останній зустрічі з де Ґолем зголосив претенсії Тунісії до нафтових піль на Сагарі. Щодо французько - туніського конфлікту за Бізерту, то де Ґоль закинув Бурґібі зламання усної умови між ними, за якою Бурґіба погодився, щоб про евакуацію Бізертської морсько - летунської бази говорити аж після закінчення війни в Альжирі. Щодо Берлінської кризи, то де Ґоль поручав твердість і непоступливість Хрущову, бо — мовляв — кожна поступка большевицькому диктаторові тільки збільшить апетити совєтської тоталітарної держави. Він заявив, що якщо вибухне війна за Берлін, то вона буде спровокована Совєтами і Совєти її захочуть. Але Захід не повинен в ніякому разі поступитися перед совєтським шантажем — заявив де Ґоль.

Конґо декларує невтральність, але прихильну Заходові

Белград. — В останньому дні Белградської конференції 25 невтральних країн на спеціяльному засіданні вислухано заяви конґолійського прем'єра Сиріля Адулі і віце-прем'єра Антуана Гізенґи. Вони підкреслювали однозгідно, що Конґо зберігатиме невтральність, як політичну спадщину першого конґолійського прем'єра, вбитого Патріса Люмумби. Але водночас, інтепретуючи ту невтральність, названі конґолійські діячі виявили багато поміркованости, що наближила їх до становища Заходу в теперішній міжнародній кризі. І так, прем'єр Адуля заявився виразно за правом самовизначення для цілого німецького народу і за вирішенням нинішньої Берлінської кризи шляхом плебісциту самих німців. Гізенґа, який ще недавно називав себе наступником Люмумби на становищі прем'єра для цілого Конґа, тепер запевняв, що він цілком замирився з центральним урядом Сиріля Адулі та що коли б прийшло до війни між Сходом і Заходом, то на цьому страшенне потерпіли б азійсько - африканські народи. Сиріль Адуля твердив, що у випадку такої війни всі африканські народи могли б втратити свою державну незалежність. Тому ці обидва конґолійські муринські політики закликали до справжньої невтральности. Вони признали, що місія Об'єднаних Націй в Конґо поробила багато помилок, але й мала велику заслугу в ділі внутрішнього замирення в Конґо.

Тунісія хоче злагоди з Францією

Туніс. — Туніський президент Габіб Бурґіба, вернувшись з Белградської конференції невтральних країн, склав дуже лагідну і примирливу заяву в справі конфлікту з Францією про морсько-летунську базу в Бізерті. Він висловив вдоволення, що президент де Ґоль „остаточно визнав принцип щодо евакуювання Бізерти". Примирливий зміст і тон заяви туніського президента тим більше звернув увагу закордонних коментаторів, що Бурґіба поминув повною мовчанкою досить різкі завваги де Ґоля на адресу самого Бурґіби, який нібито не дотримав умови щодо Бізерти, зробленої з ним усно під час останнього його перебування в Парижі. Західня преса коментує примирливу заяву Бурґіби фактом дуже важких втрат, що їх несе Тунісія — однаково людських і матеріяльних, як у ділянці навчання і культури, бо Тунісія тісно пов'язана в цих справах з Францією. Тому, видно, туніський президент прийшов до переконання, що краще безпосередньо замиритись з Францією на базі тимчасової розв'язки справи Бізерти, як процесуватись з Францією довгий час, без ніякої практичної користи.

В СССР НАПАДАЮТЬ НА ПОЛІЦІЙНІ СТАНИЦІ

Москва. — В Совєтському Союзі трапилися в останньому часі випадки нападів на окремих поліціянтів, ба навіть на цілі поліційні станиці. Предметом такого наїзду були дві поліційні станиці в Владимірі над Клязмою, а подібний напад стався в Александрові. За напад у Владимірі засуджено 4-ох мужчин на кару смерти, а 5-ох інших учасників, між ними одну жінку, на 15 років в'язниці за „бандитизм" і „хуліґанство". Правдивої причини тих ворожих до поліції настроїв, совєтська преса — очевидно — не подає, підтягаючи все під поняття „хуліґанства".

СССР ПЕРЕВІВ 4-ИЙ АТОМОВИЙ ВИБУХ

НЕРУ І НКРУМАХ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МОСКВІ У „МИРОВІЙ МІСІЇ" ВІД КОНФЕРЕНЦІЇ НЕВТРАЛЬНИХ

Москва. — Совєти перевели в минулу середу 6 вересня ц. р. свій уже четвертий штучний атомовий вибух, але громадяни СССР все ще здебільша не знають цього, за винятком тих, які підслуховують закордонні радіопередачі. Повідомлення про цей четвертий вибух знову проголосила американська державна Комісія Атомової Енерґії. У короткому комунікаті вона ствердила, що такий вибух стався „на схід від Сталінграду" та що розряджено атомову енерґію силою від „низької до середньої". Сталінград є на яких 1.500 миль на захід від околиці, в якій переведено три вибухи. Однаково японські, як американські досвідні станції подають посилення радіо-активного елементу в атмосфері, хоч покищо зріст радіяції в повітрі не є ще загразливий для людського здоров'я. Це може статися тоді, коли б Совєти переводили експерименти з такими „супербомбами", як їх заповів був Хрущов. У зв'язку з цими совєтськими експериментами американська преса пояснює, що американський уряд тому поспішився з відновленням також з свого боку підземних атомових вибухів, бо заходила можливість, що Совєти закінчать свої експерименти або до найближчої суботи, 9-го ц. м., яка була названа в американсько - англійській ноті до Хрущова, як остаточний речинець для договорення про припинення всяких штучних вибухів в атмосфері, або до 19 ц. м., коли зійдеться звичайна сесія нової Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Коли б щойно тоді, після закінчення совєтської серії вибухів, ЗДА почали свої вибухи, воно зробило б гірше враження в міжнародному світі, як це діється тепер, коли СССР є в самому розпалі здійснювання своєї атомової програми. Припускають, що Совєти переведуть 15-20 вибухів, потрібних для випробування нових родів атомової зброї.

Водночас у Москві перебувають індійський прем'єр Джавагарлал Неру і ґанський президент Ґваме Нкрумах. Цей останній прилетів в яку годину перед Неру і тому був першим, що звітував Хрущову про Белградську конференцію 25-х невтральних країн. Візита Неру була заповіджена ще перед тією конференцією і перед большевицькими атомовими вибухами і має характер державної візити. Тому його вітали з великою парадою. Обидва ці лідери почали нараджуватись з Хрущовим над теперішньою ситуацією. Неру і Нкрумах є офіційними репрезентантами Белградської конференції, яка рішила заапелювати до през. Кеннеді і Хрущова, щоб вони в безпосередній новій конференції перевели замирення та розв'язали теперішню кризу довкола справ Німеччини й Берліну без нараження світу на загрозу нової війни. Хрущов на прийнятті в честь Неру говорив знову про свої „миролюбні" інтенції та про здогадну загрозу збоку Заходу, яка „примусила" його до „протизаходів". Індонезійський президент Сукарно і президент муринської республіки Малі Кейта мають прибути з подібною місією до ЗДА і мають визначену розмову з президентом Кеннеді на вівторок найближчого тижня. Тим часом Президент нараджувався з останнім головою державної Комісії Атомової Енерґії за адміністрації Д. Д. Айзенгавера, Джаном МекКоном.

Західня Німеччина затримає 40,000 вояків, які скінчили 1-річну службу

Бонн. — Західньо - німецький уряд рішив затримати на дальших 6 місяців 40.000 вояків, вишколених за останній рік військової служби, які повинні би піти домів з днем 1 жовтня ц. р. Це рішення стоїть у зв'язку з теперішньою міжнародною ситуацією, щоб заступлення 40.000 вишколених вояків таким самим числом рекрутів не послабило бойової здатности трьох західньо - німецьких дивізій з-посеред вісьмох дивізій, які стоять під командуванням НАТО. Офіційне повідомлення про те рішення уряду прийде після західньо - німецьких виборів, які відбудуться 17 вересня ц. р. Тим часом на Берлінському фронті прийшло до двох безпосередніх — хоч і безкровних — інцидентів між східньо - німецькою поліцією та американськими вояками, які сторожать Берлінський кордон з західнього боку застав і барикад, здвигнених комуністами. Коли американський „джіп" з кількома вояками проїздив біля кордону на Трептоверштрасе у стежній місії, східньо - німецька поліція облила його водою з танку пожежної сторожі, що стояв по другому боці застави. Американські вояки негайно кинули понад заставу на східній бік газові ґранати, від яких комуністичні поліціянти кинулись в розтіч. Та сама історія повторилась ще раз в той сам день. Американський генерал Алберт Вотсон мав зустріч з совєтським полк. Андреєм Соловйовим. Цей останній, виконуючи накази з Москви, квестіонував право цивільного летунського руху між Західнім Берліном і Заходом та погрожував спараліжуванням летунського контрольного центру в Берліні. Але він був очевидячки збентежений фактом, що східньо - німецька преса швидше проголосила той його „протест", поки він ще встиг його особисто зголосити.

У СВІТІ

● **У Парижі 29 інтелектуалів** і політичних фігур міжнародної слави з Европи, Азії, Африки й Америки оприлюднили спільний протест проти порушення людських прав брутальними поліційними способами, які спутали комунікацію між Західнім і Східнім Берліном, включно з стрілянням та вбиванням людей, які хочуть втікати на Захід.

● **Західні альянти** заборонили лет двох пасажирських літаків, голляндського і бельгійського, які хотіли везти відвідувачів на Ляйпціґський міжнародний ярмарок у Східній Німеччині летунським коридором до Берліну. Західні альянти заявили, що вони є диспонентами тих летунських коридорів і не дозволяють на зловживання їх політичними демонстрантами в користь комуністів.

● **На Окінаві**, найбільшій американській базі в Японії, спеціяльна комісія, прислана з Америки, прослідить тамошні відносини і потрібні інвестиції, щоб покращати тамошні взаємини з японськими властями і населенням.

● **В Анґолі**, португальській колонії в Африці, тамошні білі поселенці виготовили плян стягнути туди коло 30,000 нових европейських поселенців з родинами та стягання туди на поселення також японців і китайців, щоб створити з Анґолі різнонаціональну країну. Португальські поселенці в Анґолі хочуть перетворити теперішніх 20,000 португальських вояків, які борються проти тамошнього націоналістичного визвольного руху, на постійних „збройних осадників", як мілітарну верству европейських поселенців-колоністів.

● **У Західньому Берліні** відбулось під відкритим небом віче 15,000 німців, виселених з земель, що їх зайняли поляки або большевики. Головним промовцем був західньо-німецький міністер для всенімецьких справ Ернст Леммер, що його большевики вважають за одного з найвидатніших „аґентів-провокаторів, реваншистів і підривників".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Невтральні без принципів

П'ятиденна конференція лідерів 25 невтральних країн у Беоґраді, яка скінчилася в минулий вівторок, була цікавою показовою лекцією історії, як вчорашні уярмлені країни, діставши волю — забувають цілком про принципи волі, що повинні зобов'язувати в цілому світі, забувають про принципи справедливости та про право всіх народів вирішувати свою власну долю і керуються таким самим національно - державним еґоїзмом, яким керувались їхні вчорашні поневолювачі. У Беоґраді була репрезентована всього тільки одна европейська країна, Юґославія, яка здобула свою державність ще в процесі витискання турецького володіння з Балканів. Усі інші країни — це були недавні англійські, французькі, голляндські чи бельґійські колонії. Здебільша вони стали самостійними після довшого періоду емансипації та еволюційних змагань, хоч і був там репрезентований також Альжир, який все це веде революційно - партизанську визвольну війну проти Франції. Але — за газетними інформаціями — з отих 25 країн знайшлися тільки дві — Кипр і Конґо — що їх лідери одверто признали німцям право самовизначення. Зрештою, такі „невтральні" лідери, як індонезійський Сукарно, ґанський Ґваме Нкрумах і ґвінейський Секу Туре, наполегливо закликали визнати Східню Німеччину, як суверенну державу, дармащо навіть кожному політичному анальфабетові повинно бути ясно, що це штучний, Совєтським Союзом до життя покликаний твір, зненавиджений 15-ма мільйонами підкорених тому режимові німців. Нічого й говорити про комуністичного диктатора Тіта, який грав ролю господаря на тому зборищі псевдоневтралістів.

Яка тут може бути мова про дійсну невтральність, коли присутні в Беоґраді державні мужі й політики не мали відваги ані словом згадати про совєтську колоніяльну імперію, про совєтські окупаційні армії не тільки на многонаціональній, зліпленій підбоями території СССР, але й у „суверенних" сателітних країнах Середньої та Східньої Европи. Яка це „невтральність", коли водночас таврується американську базу Ґвантанамо на Кубі, встановлену за дійсним двودержавним порозумінням з очевидною метою не завойовувати Латинську Америку, а боронити її проти аґресора з-поза цієї геміcфери. Яка це невтральність, коли вимагається допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй, *але ні словом не згадується* про його поведінку в Північній Кореї, про його ролю в наїзді на Південну Корею, про стосоване ним у Тибеті народовбивство. І як, нарешті, можна говорити про дійсну невтральність, коли ні словечком не згадано в Беоґраді про 34-місячні щирі зусилля Англії й Америки на Женевській атомовій конференції осягнути договір з СССР про припинення атомових експериментів і не знайдено ні одного слова засуду для Москви за відновлення нею штучних атомових вибухів, як засобу політичного шантажу.

Конференція невтральних могла б відіграти спасенну ролю у відпруженні міжнародної атмосфери, якби присутні там лідери одностайно кинули свій моральний престиж на терезки міжнародної справедливости. Але що казати про їхнє розуміння такої справедливости, коли навіть такий досвідчений державний муж, як Джавагарлал Неру, вихованець і звеличник Магатми Ганді, визнає за східньонімецьким комуністичним урядом „право" замкнути 15 мільйонів своїх громадян у концентраційному таборі за дротами, з недосказаним послідовним визнанням „права" такої влади — стріляти втікачів. Очевидно, що така конференція невтральних мусіла втратити всякий престиж в очах вільного світу. Заклик Беоґрадської конференції до „ґенерального і тотального" міжнародного роззброєння і до нової конференції „на вершинах" на базі пропонованої Хрущовим „розв'язки" Берлінської кризи — мусить залишитися в архівах, як сумний доказ страху невтральних наразити собі гнів Москви, а не доказ мужности і вірности ідеалам. Тому той заклик не матиме ніякого реального наслідку.

Туризм і шпигунство

В самому вже розумінні слова „туризм" лежить не тільки відвідування якоїсь країни і подорожування по її території, але й оглядання історичних та визначних місць даної країни. При цьому цілком природною річчю є, що один турист цікавиться красвидами, другий архітектурою, третій шляхами, ще інший побутом села чи міста і т. п. На Заході водиться звичайно так, що влада тієї чи іншої країни старається не тільки уможливити туристам побачити й пізнати те, що вони хочуть, але й уприємнити їм час їхнього перебування в країні. Ніхто не додивляється, що вони роблять, куди їздять, що фотографують чи записують. У З'єдинених Державах Америки совєтські туристи, наприклад, мають можливість фотографувати без перешкоди мости, летовища, пристані та інші споруди, і вони цю свободу використовують, накручуючи сотки фотофільмів.

Цілком інакше розуміння має слово „туризм" в Совєтському Союзі. До закордонних туристів там неминуче приставляють не тільки вишколених в усіх засобах контррозвідки службовців „Інтуриста", але й цілі хмари агентів МВД і МҐБ, визначаючи їм докладні рути подорожі, як і те, на що можна дивитися, а на що ні, не кажучи вже про те, що можна фотографувати, а чого ні. Але й тоді обмежуваний і інструктований на всі лади турист не завжди має певність, чи він не зробив якогось „фальшивого кроку" або чи не подивився на щось не тим оком чи не з того боку. Такому туристові ні з цього, ні з того пришивають шпигунство, яке кінчається попередженням, забороною, відмовленням права відвідувати ту чи іншу місцевість, а інколи й арештуванням, судом і вироками на скількись там років тюрми чи важких робіт. Так закінчилася минулого року подорож американського громадянина Марка Камінського, якого з ще одним американцем засуджено на сім років ув'язнення й „уласкавлено" потім на видалення з СССР, і так завершилася подорож молодого американського студента Пенсилвенійського університету Марвіна Вільяма Мейкінена, що його військовий суд у Києві засудив з початком цього місяця на вісім років в'язниці і примусових робіт за „збирання шпигунських матеріялів" під час його подорожі по Україні й Білорусі.

Які нісенітні були закиди в акті обвинувачення проти Мейкінена, свідчать звідомлення з його процесу, опубліковані в „Ізвєстіях" і в інших совєтських газетах. Він, наприклад, одного дня, їдучи своїм малим німецьким автом, завернув до бензинової стації біля якогось летовища в ближче неозначеній місцевості і купив там „трохи більше" як ґальон бензини, щоб могти, мовляв, вернутися в цю околицю на другий день і сфотографувати її. Інший закид проти Мейкінена полягав у тому, що, прибувши 25-го липня ц. р. до Києва, він вимагав, хоч мав своє авто, від шофера таксі везти його „в місце, що його звичайно туристи не відвідують". І врешті на ... восьми фільмах, зроблених Мейкіненом, були сфотографовані ... авта, мости, залізничі інсталяції та „подібні об'єкти". Усього цього вистачило, щоб Мейкінена ув'язнити, тримати в повній ізоляції, не повідомляючи ні його родини, ні американської амбасади, понад цілий місяць у тюрмі, примусити його не тільки признаватися, що він працював з доручення американської розвідки в Західньому Берліні, але й навіть „каятися", що він порушив закони Совєтського Союзу, чим „заслужив собі сувору кару".

Увесь київський процес Мейкінена, що відбувався, до речі, за закритими дверима, і, зокрема, вимушене від нього признання, що він нібито був завербований до шпигунської роботи в Західньому Берліні, свідчить про те, що ціла справа була свідомо заінсценізована Совєтами для фабрикації ще одного „доказу" й арґументу проти перебування залог західніх великодержав в Західньому Берліні. Для тієї ж мети обрано, як жертву, Богу духа винного американського студента.

Л. Лесюченко

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ТРЕБА ПОДІЛИТИ!

(I)

Навіть коли Рим був у повноті своєї слави, Сципіон на кожному засіданні Сенату вставав і урочисто пригадував: „А все таки, Картаґіна мусить бути зруйнована!". — З'єдиненим Державам Америки вже давно бракує свого Сципіона, який пригадував би щодня: „А все таки Совєтський Союз мусить бути поділений! Поневолені Росією неросійські народи треба звільнити! Треба покінчити з цим останнім на світі і найбільш жорстоким імперіялізмом!"

Але такого Сципіона нема. Криза за кризою ставлять американський уряд не тільки у важке становище престижевого пониження, але й заганяють у сліпий кут, позбавляючи всякої ініціятиви в зовнішній політиці. Остання криза у зв'язку з Берліном і фіяско переговорів про заборону атомових спроб є найкращим цього прикладом.

Немає значення, чи совєти вже робили ці спроби потай, чи вони посилали людину в космічні простори. Значення має те, що більшість народів у світі вірять у всі самохвальні заяви Хрущова. Навіть у тих випадках, коли доведено безсумнівно, що совєти брехали, народи хочуть вірити їм.

Цю симпатію і довір'я народів Азії, Африки та Середнього Сходу і так званої „проґресивної" інтеліґенції ЗДА і Европи совєти завоювали довгою, старанно підготовленою пропаґандою і позуванням у ролі визволителя поневолених народів.

Протягом десятків років американські дипломати й публіцисти дозволяли апаратові російської компартії — апаратові найбрутальнішого нищення і поневолювання народів, виступати в ролі оборонця і визволителя! Дозволяли червоним імперіялістам позувати в ролі визволителів, передаючи їм свою ролю і з нею колосальну силу довір'я та симпатії поневолених народів.

Недавно автор цих рядків мав на протязі тижня дві розмови. Одну — з молодим ученим, що добирає матеріяли для аналіз і політичних дослідів над проблемами, пов'язаними з зовнішньою політикою Америки. Другу — з секретарем посольства однієї з країн Південно - Східньої Азії. Принагідно була зачеплена й тема України.

— Україна? — перепитав мене з дурнуватою усмішкою американський „учений" — Хіба Україна була незалежною? Коли?!

А секретар посольства азійської держави заявив:

— Звичайно, я знаю Україну. Хто не знає цієї великої держави!

В цих двох відповідях лежить корінь успіху большевиків в Азії і впертого недовір'я до американців збоку населення тих самих країн, які схиляються до Росії. Росія переконала їх, що вона шанує національні прагнення інших народів. І Україна є вітриною для вихвалювання національною політикою компартії.

Протягом сорока двох років у ЗДА на всіх ділянках — в дипломатії, журналістиці, історії, літературі — цілковито іґнорували неросійські народи СССР, ліплячи всім підряд один ярлик „Рашен". А совєти ввесь час, розстрілюючи українську інтеліґенцію, виморюючи голодом українських селян, визискуючи в користь Росії українські багатства — зуміли зробити Україну показовою виставкою своєї національної політики.

Сотні тисяч чужоземних відвідувачів привозять комуністи на Україну — здушену, зв'язану й пригноблену — і показують: „Дивіться, як вірно і добре вирішила наша партія національну проблему"

Ще менше, ніж про Україну, знають американські дипломати й журналісти про Казахстан, Грузію чи пореволюційні сепаратистичні тенденції Сибіру. Вони виключають з поля свого зору національно - визвольні рухи, відступаючи цю колосальну силу на використання совєтам і навіть не намагаючись викрити справжнє обличчя російського імперіялізму. І коли совєти засичали від болю й страху, як, наприклад, Діфенбейкер згадав про „волелюбних" українців або коли Айзенгавер підписав проклямацію Тижня Поневолених Народів, навіть тоді американські діячі неспроможні бачити, яке це болюче місце у совєтів — отже, виходило б, місце, по якому треба бити!

Американські дипломати і державні діячі виправдуються, що вони не збиралися брати на себе провідної ролі в боротьбі з комунізмом і що холодна війна застала їх непідготованими.

Ще десять років тому це виправдання можна було і висловлювати і приймати. В 1961-му році, майже на п'ятнадцятому році холодної війни, є певні явища і події, певні факти, які час би вже американським дипломатам дослідити. Мало того, що дослідити, а й використати, бо незнання і іґнорація цих фактів завели Америку в сліпий кут і поставили під загрозу саме існування демократичної системи, яка є конечною умовою для існування американського суспільства.

Ці експерти постаралися вивчити марксизм у його ортодоксальному аспекті, який має дуже мало спільного з реальною дійсністю комуністичних країн. Для багатьох із них комунізм - большевизм ще й досі є „великим соціяльним експериментом". Вони не бачать, що соціяльні аспекти марксизму, його розрахунки на клясову боротьбу, як на основну зброю в боротьбі з капіталізмом, давно вже зникли з обрію совєтської дійсности і лишились тільки у декляративних заявах та в теоретичних статтях, в той час, як рушійною силою комуністів є одвертий і безцеремонний російський націоналізм з його старими, ще за царського часу виробленими месіянськими тенденціями.

Ще менше розуміють американські експерти міжнародну політику большевиків, не зважаючи на недвозначні заяви у совєтських і міжнародних комуністичних документах. Це найбільше видно із цілковитої недооцінки експертами значення, розмаху й міжнародного впливу національно - визвольних рухів нашого століття, — століття не соціялізму, а національного пробудження.

Означення „національно-визвольний рух" для американських експертів нерозлучно пов'язане з кольором шкіри. Для народів Африки національно - визвольний рух дозволено. Не заперечується його і для народів Азії. В ім'я національного визволення цих народів ЗДА сприяли дезінтеґрації могутніх колись імперій своїх союзників — Англії і тепер Франції. Але коли справа доходить до Совєтського Союзу і національно - визвольних рухів поневолених Росією народів, — американські експерти раптом сліпнуть і глухнуть, і намагаються часом приглушити й знецінити віддалені гуркоти національного незадоволення, що долітають із Совєтського Союзу. Для них там нема національно - визвольної боротьби, а є щонайбільше — націоналізм, трохи чи не ототожнюваний з нацизмом.

Від цього залежать і звідси походять поразки ЗДА у холодній війні. Це є передусім війна ідей, і американські експерти старанно затирають та приховують від очей політиків найбільшу ідею нашого часу — ідею національного визволення, яка з таким же правом може стати непереможною зброєю проти комуністів, як тепер вона є непереможною зброєю в руках комуністів проти вільного світу.

Американські експерти навіть не добачають найбільш аґресивного націоналізму нашого часу, імперіяльного націоналізму росіян, який вийшов на завоювання світу під маскою — о, гірка іронія долі! — під маскою визволителя поневолених народів.

Володимир Мацьків

„УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ І ШКОЛА"

(Слово до дискусії)

У „Свободі" з 22-го серпня ц. р. була вміщена стаття п. П. В. Пришибинського під наведеним вище заголовком, яку зазначено, як дискусійну. Це й заохотило мене докинути кілька своїх думок.

Справа виховання нашої молоді це, безперечно, одна з найважливіших справ нашої спільноти. Хоч усі це досконало розуміють і хоч про цю справу доволі часто пишеться на сторінках нашої преси, зацікавлення нею серед нашої спільноти назагал дуже мале.

Якщо б ми втратили нашу молодь, ми втратили б усе. Тут нічого не допомогли б навіть мури наших церков, народних домів, шкіл. А тому, що втратити дітей дуже легко, треба постійно бити на сполох, постійно пригадувати не тільки батькам, але й всій нашій спільноті про цю важливу справу.

Ми звичайно захоплюємося тією незначною частиною нашої молоді, яка одержує відзначення та нагороди в своїх школах, про яку час від часу читаємо в пресі. Нам стає приємно, ми навіть відчуваємо гордість, коли побачимо гурт нашої молоді на сцені, коли вона своїм виступом демонструє свої здібності чи успішний вислід своєї праці. Але ми при цьому забуваємо, що далеко більша частина нашої молоді ніяких нагород чи відзначень не одержує, не виступає прилюдно на жадних наших імпрезах, навіть не знає вже рідної мови або, дещо знаючи, нею не послуговується і навіть її соромиться.

Сильний тиск чужого довкілля, чужі програми та директиви в школах, недостатня увага батьків і подібні некорисні впливи збирають багатий урожай. Протидія всьому цьому дуже слабенька і, якщо вона не стане більш інтенсивною, помітних наслідків не дасть.

Погоджуюся з шан. автором, що УККА, власне Шкільна Рада робить в цьому напрямку рішуче замало. Саме візитування шкіл українознавства раз чи два рази на рік справи не розв'яже. Так само нічого не дасть ствердження, що є зле. Тут треба акції, і то енерґійної акції. Тільки така акція дасть позитивні наслідки. Доказом цього є справа пам'ятника Тарасові Шевченкові. Отже, на мою думку, треба діяти в двох напрямках: впливати всіми силами на батьків та інші чинники, щоб чимраз більше активізували справи виховання нашої молоді в кожній місцевості, де є наші діти, та щоби дбали про матеріяльну базу шкіл українознавства, щоб вони діяли постійно, незалежно від доброї чи менше доброї волі окремих осіб чи управ організацій.

Важко мені зрозуміти шан. автора, коли він говорить про організацію українського шкільництва. Він вимагає зорганізувати школи від 1-ої кляси до останньої ґімназійної. Він, правдоподібно, пропонує зробити щось таке, як було в таборах у Німеччині. Це було б дуже добре, але він, мабуть, забув, що ми вже не в таборах, а в державі, яка має свої власні пляни, свої власні цілі, має також свої власні засоби, якими прямує до тих цілей. Тому тут такі думки неактуальні. Якщо він думає про школи українознавства, які повинні працювати, як доповнення до державних чи інших з державними програмами шкіл, які в нас уже давно діють в більших скупченнях української спільноти, то видно, що і з тою справою замало ознайомлений.

Якщо йде про терен Филаделфії, який він, ніби, знає найкраще, то справа виглядає так: Тут працює вже дванадцятий рік школа українознавства Учительської Громади при Т-ві Українсько - Американських Горожан при Френклін вул. Вона має всі кляси, від 1-ої починаючи, а на останній, середній кінчаючи. Навчання триває 11 або 12 років. Вчиться тут 180 - 200 учнів. Навчання закінчується матурою, яка відбувається в присутності голови Шкільної Ради або його заступника. Крім того є у Филаделфії й інші школи українознавства.

Правда, приміщення, в якому йде навчання, не відповідає шкільним вимогам, і заходить небезпека, що й це приміщення школа може утратити у зв'язку з реалізуванням програми перебудови деяких дільниць міста.

Треба, щоб громадяни нашого міста, яким справа виховання нашого молодого покоління, як то кажуть, лежить на серці, більше поцікавилися працею тієї школи і допомогли в її роботі словом та ділом. Бо ця школа, не зважаючи на велику ідейність директора та вчителів, має не менші трудноші, з якими важко боротися. При більшій кількості людей доброї волі такі труднощі можна б було оминути чи побороти.

Трудноші такого роду мають, мабуть, усі школи, і їм треба прийти з допомогою. Є багато наших організацій, які просто не знають, що їм робити. Якби вони схотіли додати до програми своєї праці допомогу в моральному та національному вихованні нашого молодого покоління, то їх існування набрало б зовсім іншого значення. Доріг до цього є багато, треба тільки хотіти!

Самогубство білоруського письменника У. Кравчанка

Наприкінці серпня у Франції перебувала група туристів з Білоруси. До складу цієї групи з 24 осіб входили білоруські діячі театру, письменники, малярі. Між ними — талановитий прозаїк, редактор білоруського дитячого журналу в Менську „Вярозка" Усевалод Кравчанко. Під час перебування групи на півночі Франції, в місті Канн, Усевалод Кравчанко покінчив життя самогубством. Поліція на столі його кімнати в готелі знайшла записку:

„Я більше не можу бути комуністом. За час подорожування по Франції я відкрив значення слова „свобода". Але я не можу зректися своєї країни, не можу рішитися на те, щоб залишитись за кордоном... Смерть — єдина розв'язка драми, яку я переживаю. Я прошу прощення у моєї країни. Я прошу прощення у моєї дружини і в моїх дітей".

Усевалод Кравчанко був відомий і в Україні, бо кілька його книжок вийшли в перекладі на українську мову в Києві, зокрема „Кригохід". Кілька його творів вийшли і в перекладі на російську мову.

Усевалод Кравчанко народився 1915 року в селі Капілі на білоруському Поліссі, в родині вчителя. Закінчив університет у Менську, під час другої світової війни працював у редакції газети „Савєцкая Беларусь", а по війні редаґував дитячий білоруський ілюстрований журнал „Вярозка".

У. Кравчанко, як білоруський совєтський письменник, звичайно, не міг і не заходив у відверту суперечку з окупаційним режимом. Але в його оповіданнях і повістях завжди помітна любов до Білоруси, намагання збагачувати й розвивати білоруську мову всупереч кремлівській настанові нівелювати цю слов'янську мову і русифікувати білорусів. Патріотичні нотки відчутні — поза всім — у збірці його воєнних оповідань „Земля гуде", в повісті „Ригор Шибай" і навіть в оповіданні „Зорка Венера", надрукованому 1959 року в журналі „Маладосць" у Менську.

Усевалод Кравчанко допускався інколи досить прозорих натяків на становище білорусів в СССР, не раз підкреслював відрубність білоруського народу і мови. Очевидна річ, як член КПартії і орденоносець, він не був напевно свідомим білоруським патріотом. Але й комуністичне вчення, з його „інтернаціоналізмом" у московському виданні — було повнійному чуже.

У. Кравчанко напевно гостро відчував нестерпну атмосферу, в якій доводиться працювати в Совєтському Союзі письменникові, що пише не російською мовою. З важкої загальної атмосфери він не раз виводив своїх читачів у цікаво написаних пригодницьких творах, зокрема в повісті „Таємниця одної башти".

Як сповіщає „Фіґаро", в дорозі з Парижу зникли з потягу ще двоє білорусинів - туристів з тієї групи, до якої належав У. Кравчанко.

Л. П.

Д-р Семен Демидчук

75-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

З доповіді, прочитаної в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку.

(6)

3. Творення осередків для підшукання, експансії, реєстрації і навчання талантів українського роду.

Виходимо зі становища, що Америка веде перед у змаганнях до визволення поневолених народів. Ми опинилися в списку народів, що їх Америка включила в орбіту своєї закордонної політики законом 60-66 в 1959 р. Логічно нам треба „землю гризти під собою", щоб допомогти Великій Америці стати до розправи з Москвою і кремлінізмом, званим звичайно „комунізмом". Передусім мусимо поставити науку як засіб, з помічччю якого можемо дійти до мети. Нові винаходи, леліяні досі тільки в мріях, стають дійсністю. На рідних землях осередки науки опинилися в руках наших тиранів. Єдина Америка залишається нам осередком творення відповідного українського наукового середовища. Кажемо, що між новими американцями є біля 10,000 інтелектуалів. Велетенська сила в порівнянні з 10-ма світськими українськими інтелектуалами при вибуху першої світової війни! Освічені люди надаються до громадської роботи. Одначе, тільки одиниці можуть присвятитися дійсній науковій праці з уваги на щоденний поступ і з уваги на вік.

Тепер минув час універсальних науковців, а прийшла небувала спеціялізація. Хто має думати про організування як самої науки, так і про підшукання нових талантів?

УВАН, НТШ, Український Інститут Америки — це установи, в яких організується науковців для наших власних потреб і для репрезентації нашої вільної науки перед світом. А що буде за 10-20 років? Звідки візьмемо нових сил?

Тому треба плянувати вже сьогодні. Мусять бути школи як для плекання самої науки, так і для вишукування і спеціялізації талантів, з-поміж дітей українського роду. Крім публічних шкіл в Америці, є багато приватних шкіл для підготови кандидатів на звичайних умовах працівників і на науковців. Наші діти користають з тих шкіл, одначе ми не знаємо, де вони діваються, за вийнятком одиниць. Отже, треба скласти систему для втримування евіденції як самих кандидатів на учнів і студентів, так і випускників високих шкіл.

При цій нагоді спеціяльна пригадка: Маємо в Ню Йорку єдину в Америці українську високу школу, тобто Український Технічний Інститут, що має стейтовий дозвіл — „лайсенс", як каледж. Досі з УТІ вийшло яких 500 студентів, а тепер адміністрація УТІ стала перед питанням: утримувати далі цей коледж чи його звивати? Чому?

Наше громадянство поставилося байдуже до єдиної української високої школи. Батьки навіть не вважають за потрібне поцікавитися, які предмети там викладають. Провід наш, зайнятий політичними питаннями, не має спроможности заопікуватися цією високою школою.

А в пресі говориться про потребу науковців для вищих цілей; про потребу катедр українознавства; про навчання рідної мови в публічних і приватних школах; про архіви, бібліотеки, музеї і т. д.

Хто ж про це все має подбати? Де виховуються вчителі української мови? Хто складатиме підручники для систематичного навчання української мови? Або: звідки прийдуть кандидати на секретарів наших допомогових союзів?

Чи не час звернути увагу нашим батькам, щоб вони йшли до УТІ за порадами, на які ділянки науки і до яких шкіл треба записувати своїх дітей, що покінчили „гайскул"? Чи більше число з тих учнів не може користати з УТІ, як єдиної української школи, яка може служити нашим потребам і потребам нашої прибраної батьківщини?

Батьки народу! На вас спадає відповідальність за належну підготову молодого покоління до вищого життя, до проводу, до організування належних засобів для таких осягів і за дальшу долю УТІ!

„Про Оріона пісню ти чув..?"
— — — — — —
Цей Оріон то людськість уся,
Повна віри і сили,
Що в страшному зусиллі
спішить
До незримої цілі".

...А в тій людськості не сміє бракувати і нас. Ще більше: ми повинні бути на переді!

4. Продовження нашого життя особистого і життя громади.

Наш нарід, в засаді хліборобський, на еміґрації стає міським робітником, скорочує собі життя особисте і громадське. В ЗДА розселюють тепер міста, приготовляючи комунікацію гелікоптерами з дальших околиць до осередків праці. Ми можемо чимсь прислужитися Америці так, як це сталося в Канаді, де українці ведуть перед в сільськім господарстві. Зробім поважну спробу переселювати на фарми частину людей, що самі того забажають. То не мусіли б бути збіжжеві фарми, але малі городинно-яринні господарства, на яких можна б розвести кооперативи господарських продуктів, таких, як: квашення огірків, капусти, буряків, консервування борщу і навіть пирогів та різних інших харчів на продаж.

Теперішня державна пенсійна система дає нам спроможність приготовляти пенсіонерів до частинної праці на малих господарствах, де вони могли б продовжувати своє життя на 10-15 років, при добровільній праці для приємности і для збереження молодого покоління в рідним дусі на довгі літа.

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65c.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Ситі і закордоном;

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ЛЬВІВ У 1960 РОЦІ

(1)

У „Шляху Перемоги" (Мюнхен) в числах з 23—30 липня і 6 серпня подав цікавий передрук з польського журналу „Ку вольней Польсце" про сучасний Львів. Автор Станіслав Козьол, кол. мешканець Львова, член Управи міста і власник відомої у Львові і передвоєнній Польщі винарні при вул. Домініканській, нині британський громадянин. Нижче передруковуємо цей репортаж.

Моя подорож до Львова, яку я планував ще в 1959 р., не повелася. Я доїхав до Берестя, а далі не дозволили мені їхати, не звертаючи уваги на те, що я мав візу з Лондону — виявилося, що не було на ній округлої печатки. Не помогли телеграфічні інтервенції в Москві — я мусів повертатися. В Лондоні, в совєтській амбасаді перепросили мене за „помилку" і звернули вплачені гроші.

У 1960 р. я знову поробив старання і цим разом отримав округлу печатку на пашпорті. Але віза давала мені право тільки перебування у Львові — з виїмком навіть передмість.

Подорож з Кракова до Львова, тепер через Перемишль, тривала 12 годин. Три години треба витратити на поладнання кордонних формальностей в Медиці. Є дві станції цієї назви — польська і большевицька.

З Польщі літаком до Львова можна подорожувати тільки через Прагу і Ужгород, або Москву і Київ. До Львова приїхав я в суботу о 7-ій год. вечора, себто о 9-ій год. московського часу.

Перед залізничною станцією стоять таксівки і трамваї, як давніше. Просто з станції, таксівкою, курс 6 руб., я поїхав до готелю „Інтуриста", давнього готелю Жоржа при Марійській площі (тепер А. Міцкевіча). Готелевий гол, освітлений однією жарівкою, нагадує залізничну почекальню третьої кляси, наприклад, у Барановичах. Гостей приймає бабисько в фуфайці і червоній хустці. Посередині головної реставраційної залі буфет, на ньому обов'язковий „кіп'яток" і „щі" (рід борщу). Кімнати влаштовані на східній смак. Крім ресторану має готель тільки одну можливу репрезентаційну залю, з боку давньої вул. Академічної (тепер проспект Шевченка), якої раніше не було. За готель з утриманням порахували мені денно 5 анг. фунтів і 15 шилінгів, що їх я мусів платити в Лондоні. Персонал готелю московський, хоч стрінув я двох кельнерів поляків. Кухня на середньому поземі. В туалетах немає бідесів.

Негайно по полагодженні формальностей я вийшов на місто. Було вже після 10-ої години ночі. Місто спало, нікого, навіть поліціянта я не зустрів під час своєї мандрівки по вулицях. Ніщо майже не порушувало настрою — здавалось мені, що я знову серед своїх, так відомих мені мурів кам'яниць, костьолів і будинків — і що я повертаюся додому.

Враження минуло наступного дня, коли я знову вийшов на вулицю.

Про польське минуле міста не можна довідатися з опису, що його подає туристові брошура „Інтуриста", — Львів є і був містом українським.

Львів у році 1939 нараховував 318 тисяч мешканців, тепер — 410 тисяч.*) З загального числа населення, на основі оцінки, яку годі провірити, тільки приблизно 10% припадає на передвоєнних мешканців, решта напливовий елемент, урядовці, вояки, фабричні працівники, студенти вищих шкіл і т. д. Їхні чужі, переважно східні, типи не гармонізують із західнім характером міста, його будинками, костьолами, вулицями — одверто кажучи, просто вражають. Жидів немає цілковито, тому дільниці міста, колись замешкалі жидівським населенням, цілковито змінили характер. Синагог, розуміється, немає.

*) Згідно з „Статістіческім Сборніком" (Москва 1953, стор. 262) населення Львова нараховує 387,000 душ. Фантастичні цифри 500 до 700, а навіть 900 тисяч, подавані „з повітря", не мали, розуміється, ніяких реальних підстав. — Примітка редакції польського журналу).

Вулиці чисті, їх очищуванням займаються також жінки: численні коші на відпадки служать заразом як плювачки, але здається, що їх надто рідко спорожнюють, бо смердять здалека, а вітер розвіває відпадки й папери по вулицях. Вулиці і хідники в дуже багатьох місцях вимагають направи.

Мешкальні доми виглядають бідно, видно, що відновляється передусім доми, в яких приміщені уряди, а тих є багато більше, ніж було до війни. Львів є містом радше військово - урядничо - студентським, аніж промислово-торговельним — і це пересуджує його вигляд.

Базари на ринку і на Краківській площі зліквідовано, остались тільки галі на Галицькій площі і крамниці на площі св. Антонія. На Ринку багато зелені.

На вулицях багато війська. В товпі (була зима), коли я був у Львові), багато фуфайок, у чоловіків, як накриття голови, переважали кашкети, у жінок хустки.

Крамниці знаходяться тільки при головних вулицях і то майже виключно з харчами, одягом, або книгарні.

Крім готелю Жоржа, є ще тільки два льокалі, що заслуговують на назву ресторації: колишня каварня „Де ля Пе", тепер „Москва" і ресторан Зенгута, тепер „Першого травня". Але жадна з них не грішить чистотою. Вечорами заповнює їх московська публіка.

Колишні каварні „Рома", „Шкотська", „Ренесанс" та інші відомі льокалі т. зв. „сніданкові", як Мусяловича, Яніка, Левицького, є тепер звичайними дешевими харчівнями, в яких на першому місці буфет з гарячою водою і начинням на зупу, а прислуга ходить у фуфайках і червоних хустках на голові.

В колишніх льокалях Залевського і Телічкової є крамниці. Кам'яниця, де був льокаль „Атляса", перебудовується. Стара крамниця з вином Штадтмілера при Краківській служить і тепер цьому самому завданню.

У великому магазині чоловічих мод Габрієля Штарка на площі Марійській є тепер крамниця на взір Вуворта.

На вулицях, головно вечорами, але тільки в середмісті, передвоєнним шляхом Академічна — Легіонів (1-го травня) переливаються товпи. Чути тільки московську мову.

Міські комунікації.

Деякі трамваєві лінії зникли. Проведено нове сполучення через Краківську площу, Стрілецьку, на Високий Замок. Як новину, уведено трамвай на коротких окружних лініях без кондукторів, працю яких сповняє автомат. Оплата становить 30 коп. Між станцією і Личаковом курсує трамвай ч. 2 (до війни ч. 1), від Личаківського цвинтаря на Янівську вулицю ч. 7 (раніше ч. 3).

Уведено автобусову комунікацію і дві тролейбусові лінії. Одна з трас веде від стації до Академічної вулиці. Автомобілевий рух слабий.

Публічні будинки.

Численні публічні будинки змінили своє призначення. Промисловий музей при „Гетьманських Валах" (тепер „Радянський бульвар") перенесено до будинку колишньої Галицької Каси Ощадности, де також знайшов приміщення музей Т. Шевченка, а в давньому будинку міститься відділ „всеросійського музею Леніна", відкритий в 1951 р. В кол. гіпотечному банку при Марійській площі і в торговельно - промисловій палаті при вул. Академічній є бюра і кіна. В будинку кол. Краківського готелю при Бернардинській площі (тепер „площа Воз'єднання") є суд, а у судовім будинку при вул. Баторого (тепер Ватутіна) приміщено органи міліції і МВД. Будинок „Оссолінеум" є на давньому місці, але недоступний для туристів. Будинок Великого Театру відновлений, виглядає як до війни.

Ратуша, або міська рада, незмінена. Головного входу поданьому стережуть два камінні леви. На ратушевій вежі замість орла — червона зірка. З мурів усунено відзнаки „Віртуті Мілітарі" і „оборонців Львова". Залі засідань міської ради, де були портрети президентів міста, не зважаючи на мої старання, не вдалося мені побачити.

Королівська кам'яниця т. зв. кам'яниця Чорна та інші доми Ринку без змін. Будинок головної пошти при вул. Словацького (назва остала незмінена) відновлений. Головна заля на першому поверсі являється дуже репрезентативною, є віконця для чужинців з обслугою, що говорить мовами: французькою, англійською і німецькою. Розібрано частинно побудований ще австрійцями в касарняному стилі будинок, в якому до війни містилися бюра Ск. ?бової Палати, через що відслонено з західнього боку костьол, як теж мури давньої колегії єзуїтів, де колись вчився Богдан Хмельницький, — є тепер осідком молодечої організації „Піонер". До будинку проваднть новий вхід з боку „Валів". Військової варти, яка стояла на площі св. Духа, немає.

(Далі буде)

Росте дуб Тараса Шевченка в парку бувшого копальняного магната

(На оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні)

В неділю 27 серпня 61 року на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні відбувся Окружний Народний Фестиваль, що його ціллю було посадження пам'яткового дуба в сторіччя смерти Тараса Шевченка у чільному місці в парку оселі.

Програма свята зачалася відправою Служби Божої всеч. о. д-р В. Грабцем. В глибокій тиші серед розкішних крилатих кленів стукала до сердець понад півтисячної публіки добре продумана проповідь о. доктора про любов ближнього, та про цитату слів Тараса Шевченка „І всім нам вкупі на землі єдиномислія пошли".

В годині 2-ій по обіді голова Дванадцятого Відділу ОДВУ з Филаделфії Т. Бак-Бойчук відкрив фестин.

Виступила оригінальна гуцульська музика із цимбалами, що на них грав Михайло Годованець із Яремча та Гаврилюки із Ворохти. Опісля виступив мішаний хор дітей учасників Таборів УЗХ в Лігайтоні і під керівництвом панни Ліди Білявської відспівав добре ряд патріотичних, народних і націоналістичних пісень, та відтанцював із темпераментом гопака і катерину. Рясними оплесками публіка нагородила учасників хору і керівників таборів Марію Варвару та Володимира Процика, що доложили так багато зусиль працюючи над нашою дітворою. На закінчення першої частини програми виступили відомі актори української сцени реж. В. Шашаровський та Анатолій Радванський, що відспівав ряд настроєвих пісень під фортепіяновий супровід проф. Зої Маркович, що захопили публіку.

Особливо подобались нашим давноприбулим братам Вол. Шашарівський та Анатолій Радванський в своєму гумористичному виступі, де вони бачили неодного свойого таки сусіда. Гучний регіт відповідав реплікам виконавців.

Друга офіційна частина відбулася при садженні шевченківського дуба. На розкішному килимі зелені на поляні серед смерік та беріз посаджено шестистопового дуба. Від дуба йшли райдугами синьо-жовті стрічки до кумів. Підготовкою садження та декорації дуба керував відомий український будівничий Роман Папроцький з Филаделфії при допомозі Максима Білинського та Петра Генгала. Андрій Шекерик покликав почесних кумів, впершу чергу всечесніших отців, опісля членів ЦУ ОДВУ, УЗХ і Зарева, далі відомих мистців сцени та науковців і визначних українських громадян патріотів, кожному із поіменно викликаних вручено довгу ленту, що лучила його із дубом.

Під час садження виступив відомий корифей української сцени та мистець слова директор Йосип Гірняк, який у високої літературної вартости есеї схарактеризував постать Шевченка — борця за волю поневоленої батьківщини, а опісля віддеклямував вірш Т. Шевченка „Іржавець". Може людині раз у житті тільки доводиться почути так майстерно виконану деклямацію та так майстерно дібрану до хвилини. Рясні сльози на обличчі неодного із слухачів могли бути одиноким виявом признання і пошани до нашого мистця.

Першу лопату землі кинув під дуба найстарший віком із присутніх отців — о. парох Михайлів, жертвуючи на будову пам'ятника даток. Збірка на пам'ятник у Вашингтоні дала суму $268.00.

Рівночасно окружено лентою до шістсот учасників свята та наділено пропам'ятними стрічками. Під гуртовий спів: „Як умру то поховайте мене на могилі", розходилися учасники, полишаючи пам'ятного дуба та летячи думками далеко в Рідний Край, в серце України Канів і там вітали мощі національного генія і революціонера.

Щедрі дари на будову пам'ятника, — це доказ признання учасників, для ініціяторів цього свята Двадцятого Відділу ОДВУ з Филаделфії.

Б. В.

НАШІЙ МОЛОДІ ПІД РОЗВАГУ

На одному із ширших сходин в Монтреалі, коли зайшли розмови на тему пожвавлення і поширення загально культурно-організаційного життя, заторкнено і нашу молодь, яка не завжди бере участь в усіх ділянках праці, та і тому то наші організації не розвиваються як слід.

В часі тих розмов один із членів одної організації встав та сказав ось такі слова: „А що я цьому винен, що мій син майже пропав, не тільки для мене, але ваколж і для загально української справи і організаційного життя". В його очах були сльози, цеж його власний син. Він сам є добрим членом кількох організацій, завжди бере участь в усіх українських імпрезах і в усім громадськім житті, та, на великий жаль, його син, чомусь мав би пропасти для нас.

Таких прикладів можна навести багато, і тому ось запитаймо нашу молодь, чому воно так? Чому наші сини і доньки не зовсім беруть участь в громадськім житті? Чому ж то не хочуть бути нащадками і спадкоємцями козацької слави?

Причин на це є багато і зі сторони нашої молоді і з боку наших батьків.

Дорога українська молоде! Ти, що живеш тепер серед модерного світу, та деколи навіть і не звертаєш уваги на вказівки своїх батьків, виховників, вчителів і священиків. Ти деколи є байдужна на все, мовляв, нащо мені ті вказівки — це ж перестарілі й безвартісні речі. Але знай, що знання свойого рідного дасть тобі підставу до знання чужого і ти чи хочеш, чи ні, мусиш бути наслідником своїх дідів і прадідів. Ти мусиш зайняти наші місця по нас.

Одинокою порадою для тебе, дорога наша молоде, є починати від підстав, від шкільної лавки, вступати в молодечі організації, а відтак в загально-суспільне і громадське життя.

А ви, батьки, хоч зайняті працею на щоденний хліб, старайтеся про дбайливе виховання своїх дітей, не жалійте часу і гроша, посилайте своїх дітей до рідних шкіл, де вони дістануть підставу любови своєї рідної мови, церкви, історії та культури, звичаїв і обичаїв, та пізніше будуть і добрими нашими наслідниками і наші організації не будуть стояти порожні, а наша нація буде завжди сильною серед інших народів.

В. Гуцалевський

„Кубинці мусять більше працювати і менше їсти"

Гавана, Куба. — 30-го серпня закінчилася триденна сесія 3.500 керівників державних фарм, кооператив і фабрик, які почули на цих нарадах, що кубинський нарід під Кастровою диктатурою мусітиме „більше працювати і менше їсти". Такий стан, на думку Кастрових прихильників, які були промовцями на конференції, має потривати принаймні 9 місяців. На конференції, що відбулася під гаслом самокритицизму, говорили явно про те, що недоставатиме різних харчів, крім хліба і рижу. Якщо пляни збільшити рільничу продукцію не вдадуться, то в деяких районах Куби може бути навіть і голод. На конференції промовляв міністер промисловости Ернесто Гевара, який нарікав на те, що тільки 2 із 40 державних підприємств виконали свою програму в цьому році. Куба не має долярів, за які можна б купувати харчі за кордоном. Кастро має різні харчові пляни, які гарно виглядають на папері, але в дійсності важко є збільшити рільничу продукцію до такої міри, щоб вона заспокоювала внутрішні потреби. Куба має забагато цукру, але не має кому його продавати, коли відпав американський ринок.

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

Головний Уряд Українського Народного Союзу на своїх річних нарадах в травні 1960-го року в Торонті виніс рішення, щоб при цій організації створити Фонд Наглої Потреби, завданням якого було б заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на рятунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Загал членства УНСоюзу прийняв це рішення не тільки з апробатою, але із замітним ентузіязмом, жертвуючи на цей Фонд свої дивідендові чеки з УНСоюзу, з яких цей Фонд у першу чергу має складатись. У першому році повернено цих чеків на загальну суму понад 6,000 долярів. Маючи це на увазі, Головний Уряд УНС також на своїх річних нарадах в травні 1961-го року рішив продовжувати цю акцію, знову закликаючи членство УНСоюзу до її масової піддержки. Сьогодні друкуємо дальші списки жертводавців, прохаючи рівночасно всіх тих, які повертають на Фонд Наглої Потреби союзові дивідендові чеки, щоб вони обов'язково їх підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад жертводавцеві до підпису вимагає часу та зайвої праці.

СПИСОК Ч. 24

Вакай Н.	Зен Н.	Пирожинський Г.
Валко А.	Зиновірський В.	Плева М.
Веднарчик А.	Зиновірська Ю.	Поваличек І.
Веднарчик М.	Іваськів О.	Поваличек С.
Веднарчик С.	Іваськів Я.	Почтар Р.
Велух С.	Івасютяк Б.	Прескович А.
Вернадин А.	Івасютяк П.	Пригода В.
Віжик Г.	Карпаух К.	Пришляк О.
Віжик М.	Качмір П.	Ринчак А.
Віляниський В.	Кебужинський І.	Ринчак І.
Вінковська Ю.	Кібюк Т.	Ринчак М.
Водмар І.	Крутиголова А.	Робак В.
Водмар Р.	Крутиголова П.	Росолевський Ф.
Воченко К.	д-р Когутяк В.	Сасовський С.
Вучок М.	Кодний Я.	Сивий К.
Вуш С. Н.	Козбур Л. І.	Сивий С.
Велган А.	Колішка А.	Сивецький Е.
Велган І.	Колішка Д.	д-р Сидор Ю.
Велигост Ф. М.	д-р Король М.	д-р Сидор П.
Вересюк А. М.	Косик Р.	Сидорик Е.
Верхоля М.	Кошман В.	д-р Сидор-Чарторийський М.
Верхоля О. М.	Кузьмин В.	Слабіцький В.
Верхоля Ю.	Куля К.	Смолінський В.
Виничук В. Я.	Кулинич М.	Соломяний М.
Виничук К. А.	Кучма С. А.	Сорока В.
Виничук Т. Л.	Левицька З.	д-р Сорока І.
Волк Н.	Лівгак В.	Стельмах Я.
Галькевич М.	Лівгак Л.	Стельмах Т.
Гербовий Т.	Лівгак М. Л.	Студений В.
Гладій В. Р.	Літинський В.	Терлецька М.
Гладун І.	Лотоцький В. Д.	Тихоцький Т.
Гладун О.	Лукашів К.	Тишків Н.
Гладун С.	Масевський М.	Ткач М.
Голод Ф.	Мальчук А.	Ткачук Я.
Голян Н.	Маскуля В. М.	Трембле Е.
Голян С. Д.	Маскуля М.	Туркало О.
Гомель П.	Мацьків Д.	Турчин М.
Гончарек А.	Михоцький Л.	Турчин П.
Гончарек І.	д-р Миховський М.	Удич П.
Горбовий Т.	Мокрицький А.	Удич Р.
Городицький З. І.	Мудрий С.	Фекс Т.
Городицький І.	Настоящий І.	Федасюк Н.
Городицький О.	Науменко І.	Федасюк П.
Гуцаль О.	Недорода Е.	Федченко Г.
Гуцаль С.	Німець М.	Федченко Н.
д-р Гарбовський В.	Новак В.	Чепізак М.
Гудзеляк В.	Олексюк Д.	Чупіль С.
Демидчук М.	Олексюк Е.	Шарий Б.
Доберчак Е.	Олійник Г.	Шубінський Н.
Доберчак Р.	Охрим Н.	Шубин Н.
Дацків Р.	Павлишин А.	Юрків М.
Дякун М.	Павлишин К.	Юськів Е.
Зазуляк Д.	Павлишин О.	Янкович М.
Залуга П.	Петришин А.	д-р Ярем[illegible]
Запаранюк В.	Петришин І.	Яремчишин [illegible] М.
Зон М.	Пилипчак А.	Яремчук М.
	Пилипчак К.	

Сума повернених чеків	359.00
Раніше проголошено	8,143.17
РАЗОМ:	$8,502.17

Іван Костюк

ЛІТАКОМ З „ТРИЗУБОМ" ДО ДІТРОЙТУ Й ШИКАҐО

ТРИЗУБІВЦІ ЛЕТЯТЬ НА ЗМАГАННЯ...

Мені, як симпатикові та кібіцові змагань „Тризуба" припала нещодавно велика честь. На запрошення голови „Тризуба", (чи як кажуть американці „Юкреніен Нешонелс", або просто в скороченні „Юкес"), інж. Лева Яцкевича, мойого старшого колеґи з давніх львівських студентських часів, я мав щастя літати разом з тризубівцями в суботу й неділю 19—20 серпня ц. р. на товариські змагання до Дітройту й Шикаґо. Сповняючи довг вдячности супроти Управи „Тризуба", пишу оці рядки в надії, що цим робом бодай до деякої міри причинюся до спопуляризовання діяльности цього нашого передового Спортового Товариства, що на терені Північної Америки високо держить прапор українського, не лише спортового, але й громадського змагання до кращого завтра нашої спільноти. Зайвим є тут повторювати заслуги „Тризуба" в спортовій ділянці. Навіть звичайні споживачі білого американського хліба й ті з-посеред нас, що поза „гавзами", „карами" і банковими контами „світу Божого" в Америці не бачуть, знають прекрасно, якими шляхами можна дійти до ума і серця гостинних американців. Саме спорт є одною із цих доріг, якими можна добитись до ще більшого спопуляризування українського імени серед чужинців, не згадуючи вже й про інші добрі сторони, що випливають із того роду нашої діяльности й праці в користь та для добра Рідного Краю.

Субота, 19 серпня 1961 р. В год. 8-ій рано, як було домовлено, з'являюся під гостинним домом моїх приятелів пп. інж. Лесі і Левка Яцкевичів та їхніх дітей інж. Андрія і Мотрі Головінських у Филаделфії. Звідтіль лише котячий скок під домівку „Тризуба" при 4932 Норт Бровд Стріт. Тут гамірно і завізно. Голова Професійної Секції та заст. голови „Тризуба" інж. Мирослав Лисобей разом з менаджером ланки копаного м'яча інж. Тарасом Яцкевичем (рідним братом Лева) дають останні доручення змагунам та поладнують на місці всі формальності з виїздом в далеку дорогу. Ще хвилина і валка самоходів з тризубівцями, членами Управи та запрошеними до спільної прогульки гістьми, мчить дозволеною максимальною швидкістю в сторону „Міжнародного Летовища". Тут зустріч з урядовцями летунської компанії, поладнання формальностей з убезпеченевими полісами від випадку і в 10 год. з мінутами, великий двомоторовий літак „Імпіріял - Скай" піднімається з закутого в сталь і бетон супермодерного „Інтернешонел Ейрпорту" в повітряні простори. Молода, вродлива стюардеса та такі ж два летуни-пільоти, потішають нас, що „вони, як досіль, ще ніколи не злетіли з розбитим літаком на землю"...

Нас усіх 24 особи, дарма, що літак має 44 вигідні місця та що із запрошених до спільної прогульки гостей лише четвертина летить разом з нами... Навіть Ікер, що „на шюр" велів зарезервувати собі місце в літаку, не прибув на збірку. Мабуть нові хрестини або весілля стояло йому на перешкоді... Із тризубівців летять: Є. Кравець, А. Дідріксон, І. Бородяк, А. Рач, Є. Віні, А. Ілай, К. Яковина, М. Павлишин, М. Куденко, Е. Смолинський, П. Чабай, С. Длуґош, Р. Манґіні, Н. Амбруз. З Управи з'явились на літаку: інж. Лев і Тарас Яцкевичі, інж. Мирослав Лисобей, Ст. Ярема і М. Кічуга. Серед гостей ввічлива та симпатична пані Леся, дружина голови „Тризуба". Три години чудового лету над прекрасною Пенсилвенією та над розлогим озером Ірі, дають неабияку емоцію. Година 1-ша з мінутами (східнього літнього часу) і літак приземлюється на розлогому аеродромі „Інтернешонел" в Дітройті. Звідсіль ще „тільки" 25 миль до готелю „Волверайн" на дітройтському подолі і ми на місці. Тут зустрічають нас спонзори зустрічі „Тризуба" милі і гостинні спортовці з „Черника", що через помилку чекали на нас зі своїми автомашинами на іншому дітройтському летовищі... Реєстраційні формальності, розташування змагунів і гостей по кімнатах, спільний обід в готелевому ресторані і дозвілля до год. 8.30 (дітройтського часу).

В ДІТРОЙТІ

Черниківці асистують нам до початку змагань. Дехто користає з нагоди і відвідує знайомих. Інші роз'їздять по місті. Члени „Черника" служать за ввічливих шоферів та обізнаних з тереном провідників. Жертвою наших відвідин падуть „найближчі" з поміж приятелів і колеґ, що їх можна було телефонічно осягнути. Інж. Богдан Коссак, колеґа зі Львова, бандурист і батько гарного, вродливого сина та ще більш вродливої доні, це перша жертва наших відвідин. Його гостинний і можна сказати плутократичний дім помістив не більше як п'ятеро з-поміж нас. Пані Леся очевидно з нами. Мила господиня і власничка дому пані Слава Ліщинська-Коссак (дружина Данка) навіть не переляклась нападом непрошених гостей, сказала, що віддячиться нам на „Союзівці" під час тенісових змагань в днях 2—4 вересня ц. р. Веселий настрій псує погода, що знечев'я переміняється в бурю і зливний дощ. Погані гороскопи для змагань! Самі змагання відбуваються на доброму грищі, при рефлекторах та при не дуже то чисельній публіці. Понад 1 тисячу глядачів, це на думку місцевих, таки замало. Грозить дефіцитом в касі. Змагання проходять після дощу, серед гарної, спортової атмосфери. Суперниками „Тризуба" є добра місцева німецька дружина копаного м'яча „Дітройт"-Карпатія - Кікерс". „Тризуб" виграє у відношенні воріт 5:3. Після змагань королівське прийняття і бенкет в гарному і просторому домі „Орлик", якого власником є місцевий Осередок СУМА ім. П. Орлика. На бенкеті чимало промов, привітів і виступ бойової Капелі Бандуристок СУМА під кер. Петра Потапенка. Тостмайстром є голова „Черника" діловий п. Володимир Кізима. Тутже, на бенкеті є приявними панове: інж. Богдан Сторожук — голова „Трембіти", мґр. Станислав Кравчишин — голова ООЧСУ з дружиною, наш шаховий мистець п. Степан Попель з дружиною, інж. Богдан Коссак та інші. Після вечері — нічліг в готелі і в неділю, в 10 год. ранку відлет до Шикаґо.

В ШИКАҐО

Понад 5-тисячна публіка, наполовину українці і чужинці вітали нашого чемпіона Америки на просторому і люксусовому грищі „Гансон Парк Стадіюм". Духова оркестра Осередку СУМА ім. Павлушкова під кер. проф. І. Поваличека, боєвими маршами та віддіграням американського гимну на початку змагань „Тризуба", додає настрою до змагань. Організаторами цієї першорядно і з розмахом влаштованої зустрічі були спортовці з Клюбу „Крила" та місцевий осередок СУМА ім. Павлушкова. Гарна й багато зредаґована програма змагань разом з тризубівськими пропаґандивними виданнями доповнювала „пабліситі" про український спорт і Україну. Члени Організаційного Комітету змагань в особах: Юліян Е. Куляс, Петро Гнатів, Богдан Лесюк, Лука Л. Костелина, Ярослав Куляс, Володимир Кузик, Павло Ільчишин Мирон Левицький та Ейб Корсовер — можуть бути горді за свій вклад праці в підготовці до цих змагань! Суперниками „Тризуба" була сильна і здисциплінована збірна міста Шикаґо — „Олл Старс", серед якої українець член „Крил" Павло Надзікевич вибивався на чолове місце. Хоча вислід змагань не був „тризубівський" („Тризуб" програв у відношенні воріт 5:4), змагання велись серед сприятливої погоди й спортової атмосфери так серед грачів на грищі, як і серед публіки на ступеницях. Після змагань знову гостинне та багате прийняття для гостей і переможців з промовами, подяками, похвалами (й докорами) та запрошенням шикаґівців до реванжу у Филаделфії.

Реасумуючи: Поїздка, чи пак полет „Тризуба" до Дітройту й Шикаґо на товариське змагання, ще роз доказала, наскільки важливою є ділянка пропаґанди українського спорту, а в слід за тим пропаґанди доброго українського імени. Відомо, можна було мати кращі осяги зі змагань. Але... м'яч круглий, людина тільки стріляє, а Пан Біг рішає, куди їй попасти... Щоб одначе „Тризуб" у найближчому майбутньому мав „муровані" успіхи — йому треба допомогти. Якраз тепер є для цього найкраща нагода. Купіть цеголку „Тризуба" і пожертвуйте свої гроші на розгортання ще кращої діяльности цієї передової української дружини в ЗДА! Отже: — На старт!

Короткі Вістки

● **Конґолійський прем'єр** Сиріль Адуля дістав від Хрущова ґратуляційну депешу, як новий „леґальний" прем'єр Конґа. Це, мабуть, було головною причиною, що суперник Адулі, наступник убитого Патріса Люмумби, Антуан Ґізенґа з Орієнтальної провінції Конґа рішився приїхати таки до столиці Конґа Леопольдвілю і полетіти разом з Адулею на конференцію невтральних країн в Белґраді. Прибічною сторожею Ґізенґи була чота муринок у військових уніформах і в повному узброєнні.

● **У Лондоні** відбувся в минулу неділю демонстраційний вуличний похід 5,000 противників всяких атомових вибухів та взагалі атомової зброї. Поліція не допустила демонстрантів під совєтську амбасаду. Донедавна англійські пацифісти демонстрували тільки проти власного уряду та ще й ЗДА.

● **Ізраїльський уряд** зажадав офіційно видачі чоловіка, який півтори року тому викрав і вивіз із Ізраїлю одного хлопчину з релігійного фанатизму, щоб виховувати його в ортодоксійно - жидівському дусі. На цій підставі англійська поліція арештувала ще 28-го серпня цього року якогось Штаркеса.

Консументи мусять збільшити видатки — закликає секретар торгівлі

Денвер, Колорадо. — Секретар торгівлі Лютер Г. Годжес, промовляючи на зборах Американського Т-ва Виконних Директорів, заявив, що американські маси мусять збільшити свої видатки на закуп товарів, якщо хочуть, щоб економіка країни розвивалася, і щоб зменшувалося число безробітних. Годжес сказав, що „не уряд і не підприємці зможуть збуджувати ріст економіки, яка тепер зростає", бо це з повним успіхом можуть зробити в першу чергу американські консументи. „Ми не можемо мати масової продукції і масового затруднення, як довго не маємо масової консумпції", — казав секретар торгівлі. Годжес вказував на те, що в другій чверті ц. р., це значить від квітня до червня, ощадності американців збільшилися на $7\frac{1}{2}\%$ в порівнянні з тим самим часом минулого року.

Пікетували хор Червоної армії в Торонті члени Спілки Визволення України (СВУ)

Ню Йорк. — В доповненні до поданого за торонтськими англомовними газетами повідомлення в 167-му числі „Свободи" з 2 вересня ц. р., про пікетування Хору Червоної Армії в Торонті місцевими українцями, Головна Управа Спілки Визволення України (СВУ) інформує, що відбулися згадані в цьому повідомленні пікетування і розкидання антисовєтських летючок не заходом Ліґи Визволення України, але що зорганізовані вони були Спілкою Визволення України (СВУ). Розповсюджені між членами совєтського хорового ансамблю летючки п. н. „Брати українці" були підписані Спілкою Визволення України і тією ж організацією були видані і розкидувані летючки англійською мовою для канадійців з карикатурами „Два обличчя червоного російського імперіялізму" і „Бережіть свою свободу! Тримайте здалеку червоного російського ведмедя". Про переведену Спілкою Визволення України акцію широко писала англомовна преса Канади і ЗДА й інформувала про це теж канадійська телевізія і радіо. Світлини того епізоду, як червоноармійці скидають чобітьми летючки з естради, були вміщені в торонтських газетах, як теж в американському „Ню Йорк Таймс'і". Канадійські газети подавали теж відбитку карикатури, вміщеної на англомовній летючці СВУ. Побували члени СВУ і в готелі, в якому жили хористи, і відбули там з ними гарячу дискусію на тему московського колоніялізму і неминучого упадку комунізму як системи рабства і неволі.

● **В 1960-му році** державна скарбниця дістала від проданих алькогольних напоїв податків на суму $4.5 більйона долярів. Від скасування прогібіції в 1933-му році податки від алькогольних напоїв винесли $72,-590,403,309.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 9-го ВЕРЕСНЯ 1961:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори В-ва св. Володимира, Відд. 130, в го. 8:00 веч., у приміщенні Українських Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7 вул. — І. Малець, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Дністер" Відд. 361, в год. 8:00 веч., у власній домівці, при 119 Ave. "A". — В. Барагура, секр.

ШИКАҐО — Південь. — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, в год. 7:30 веч., в парохіяльній залі, при 4950 Полайна вул. — Управа.

НЕДІЛЯ, 10-го ВЕРЕСНЯ 1961:

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні Збори Т-ва „Любов", Відд. 45, від год. 12:00 до 2:00 по пол., в Домі Т-ва Горожан. — М. Сеник, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292, в год. 1:30 по пол., в залі УНДому, при Martin & Michigan Ave. — П. Федик, секр.

СЕРЕДА, 13-го ВЕРЕСНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Клюб Поступовий" Відд. 70, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

Життєве забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі.

РОЗШУКИ

Василь КУРИЛО пошукує за своїми кревними Петром ДЖУЇКОМ (Juick) і його сином Ільком, Стефаном. Живе на пограниччі стейтів Пенсилвенії і Ню Йорк. Хто знав би про них, прошу писати до:

William KURYLO
34 Boulevard Road
Cedar Knolls, N. J.

Відійшли від нас Члени Українського Народного Союзу:

БАРНАС Іван, народж. 1896 р. у Сташківцях, пов. Калуш, член 223 Відд. УНСоюзу в Вилкс Беррі, Па., помер у серпні 1961 року.

ГАСИН Степан, народж. 1888 року у Вербівці, пов. Теребовля, член 288 Відд. УНСоюзу у Бетлегемі, Па., помер 23-го серпня 1961 року.

ГОРПИНИК Микола, народж. 1888 р. у Шатаві, на Поділлі, член 5 Відд. УНСоюзу в Асторії Н. Й., помер 25-го серпня 1961 року.

КРИВОРУЧКО Анна, народж. 1913 р. у Харкові, членка 39 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й., померла 23-го серпня 1961 року.

ЛУКАШКЕВИЧ Михайло, народж. 1886 р. в Угнові, пов. Рава Руська, член 381 Відд. УНСоюзу в Денбері, Конн., помер 30-го серпня 1961 року.

ПІРНАК Анастасія, народж. 1881 р. у Перегримці, пов. Жмигород, членка 403 Відд. УНСоюзу в Олифанті, Па., померла 23-го серпня 1961 року.

СТЕК Микола, народж. 1889 р. у Черчу, пов. Рогатин, член 168 Відд. УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., помер 28-го серпня 1961 року.

ТОМ-ТАНІВ Григорій, народж. 1916 р. у Сиракюзах, Н. Й., член 317 Відд. УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й., помер 28-го серпня 1961 року.

ХОМА Марко, народж. 1880 р. у Смереківці, Зах. Україна, член 8 Відд. УНСоюзу в Йонкерсі, Н. Й., помер в серпні 1961 року.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

ТАРЗАН, ч. 4709. Людон!

Алюра радо сховала Тарзана в своєму мешканні, але її думки були песимістичні. Що можна тепер зробити?

— Цей огидний Людон замордував законного короля і його сина; він наказав мені вийти за нього заміж...

— І зовсім слушно, моя дорогенька! — відозвався раптовий гиротливий голос. — І це треба вважати честю!